

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีประชากรได้รับการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะเป็นที่ประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2533 : 2) รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาจึงได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 69 ว่า "รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม" และได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวดที่ 1 ว่า "การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ของประเทศ โดยนัยดังกล่าว ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาจึงเน้นการพัฒนามนุษย์ใน 4 ด้าน อย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม"

การพลศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ หากการพลศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจริง ๆ แล้ว ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเหมาะสม (วรศักดิ์ เทียรชอบ, 2523 : 2) การเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของครูพลศึกษา สำออง พ่วงบุตร (2524 : 283-286) กล่าวว่า ครูพลศึกษาจะต้องปรับปรุงคุณภาพของตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเยี่ยม และลดข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจมีขึ้น เพราะวิชาพลศึกษาเป็นวิชาเรียนที่ครูพลศึกษาจะต้องส่งเสริมให้มีความสูงขึ้นไป วิชาพลศึกษาจะดีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับครูพลศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง

แต่จากรายงานการสัมมนาวิชาพลศึกษาของนิสิตปริญญาโท ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มนเฉลย กรศรีสวัสดิ์, 2527 : 7-8) กล่าวถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครูพลศึกษา ได้แก่ การใช้วาจาไม่สุภาพ แต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อย ชอบดื่มสุราเป็นประจำ ชอบเล่นการพนัน ประพฤติตนไม่เหมาะสมในเรื่องชู้สาว การวางตัวไม่เหมาะสม ไม่มีความรับผิดชอบ และขาดความซื่อสัตย์ในการเรียนการสอน วรรณศักดิ์ เพียรชอบ (2526 : 4) รายงานว่า ครูพลศึกษาที่สำเร็จจากสถาบันผลิตครูพลศึกษา มักจะมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ด้านบุคลิกภาพ เช่น แต่งตัวไม่เรียบร้อย ไม่ดูกาลเทศะ พูดจาไม่สุภาพ สมรรถภาพของร่างกายและจิตใจไม่ดีเท่าที่ควร ขาดการปรับปรุงสุขภาพของตนเอง ประการที่สอง ด้านหน้าที่การงาน ขาดความรับผิดชอบ ละทิ้งหน้าที่ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่อุทิศเวลาให้งานเท่าที่ควร ขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติราชการ การเงิน ไม่เชื่อถือผู้บังคับบัญชา ประการที่สาม ด้านวิชาชีพ มีอุดมคติ มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของวิชาชีพพลศึกษาน้อย ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่พยายามปรับปรุงตนเอง ขาดหลักและวิธีประเมินผลการเรียนการสอน และประการสุดท้าย ด้านคุณธรรม มีความประพฤติไม่เรียบร้อย คมเข้านักเรียน ขาดน้ำใจนักกีฬา มีปัญหาในด้านการเงิน ด้านชู้สาว และจากการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัด นครศรีธรรมราช (อ้างถึงใน วิชัย ศรีสมัย, 2535 : 3) พบว่า ในปีพุทธศักราช 2534 ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย ความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น กระทำอนาจารมากเป็นอันดับหนึ่ง ความผิดเกี่ยวกับละทิ้งหน้าที่ราชการ เช่น ละทิ้งเวรยามเป็นอันดับสอง ความผิดเกี่ยวกับไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การลา เป็นอันดับสาม ความผิดเกี่ยวกับคดีอาญา เช่น คดีเซ็กซ์ เสพสุรา เมามาสะवाद ทำร้ายร่างกาย เป็นอันดับสี่ ข้าราชการครูที่กระทำผิดวินัยทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 66 เป็นครูในหมวดวิชาพลศึกษา ร้อยละ 13 เป็นครูในหมวดวิชาศิลปศึกษา ร้อยละ 10 เป็นครูในหมวดวิชานกษคร ร้อยละ 11 เป็นครูในหมวดวิชาอื่น ๆ

จากปัญหาและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าครูพลศึกษามีพฤติกรรมหลายประการที่ถูกกล่าวถึงในภาพจน์ที่ไม่ดี ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา เขตการศึกษา 3 มีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของครูพลศึกษาให้เป็นที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ใน 6 ด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อนักกีฬา และด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งโรงเรียนแตกต่างกัน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะหรือแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และครูพลศึกษา ในการปรับปรุงคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูพลศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีความแตกต่างกัน
4. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน
5. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกัน
6. คุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ที่สถานที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ผู้วิจัยคาดหวังว่าการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและให้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา อยู่ในระดับมาก น้อยเพียงใด
2. ทำให้ทราบว่าครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 มีปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านอะไรบ้าง และมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
3. ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะของครูพลศึกษาระหว่างผู้ให้ข้อมูล ที่มีตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครูพลศึกษา และตัวครูพลศึกษาเองในการนำไปปรับปรุงคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า สำหรับผู้สนใจในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ประชากร และตัวแปร ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

มุ่งศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 6 ลักษณะ ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา ดังนี้

- 1.1 ด้านการเรียนการสอน
- 1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 1.3 ด้านคุณธรรม
- 1.4 ด้านความมีระเบียบวินัย
- 1.5 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 1.6 ด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

2. ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 183 โรงเรียน จำนวน 9,889 คน

8. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง จำแนกเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครู

3.1.1.3 ครูพลศึกษา

3.1.2 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

3.1.2.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 เพศ จำแนกเป็น

3.1.3.1 ชาย

3.1.3.2 หญิง

3.1.4 ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น

3.1.4.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.4.2 ระหว่าง 5-10 ปี

3.1.4.3 มากกว่า 10 ปี

3.1.5 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.5.1 ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน)

3.1.5.2 ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน)

3.1.5.3 ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป)

3.1.6 สถานที่ตั้งโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.6.1 จังหวัดสงขลา

3.1.6.2 จังหวัดพัทลุง

3.1.6.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1.6.4 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1.6.5 จังหวัดชุมพร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลของการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผลศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

- 3.2.1 ด้านการเรียนการสอน
- 3.2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 3.2.3 ด้านคุณธรรม
- 3.2.4 ด้านความมีระเบียบวินัย
- 3.2.5 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 3.2.6 ด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครูผลศึกษา หมายถึง ครูที่มีวุฒิการศึกษาทางผลศึกษา และได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอนวิชาผลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3
2. ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา อันได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3
3. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ ยกเว้น ครูผลศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3
4. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และครูผลศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะของครูผลศึกษาทั้ง 6 ลักษณะ ดังนี้คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ
5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 3
6. เขตการศึกษา 3 หมายถึง จังหวัดภูเก็ตในภาคใต้ที่แบ่งตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสะดวกในการจัดและดำเนินงานทางการศึกษา ประกอบด้วยจังหวัด สงขลา ทักษิณ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร

7. คุณลักษณะด้านการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เนื้อหาวิชา จุดประสงค์การเรียน สามารถจัดเตรียมการสอน ดำเนินการสอน วัดและประเมินผลได้ถูกต้อง
8. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และบุคคลทั่วไป
9. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ดีที่ได้ปฏิบัติด้วยจิตสำนึกอันเกิดจากความเลื่อมใส เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ฯลฯ
10. คุณลักษณะด้านความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ข้อตกลง ระเบียบและกฎหมายที่สถานศึกษาและราชการกำหนด
11. คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ไม่ละทิ้งงาน มีความมานะ พยายามจนงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
12. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ
13. ตำแหน่ง หมายถึง หน้าที่ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา
14. วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และสูงกว่าปริญญาตรี
15. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง โดยนับจำนวนปีเริ่มตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ครู และครูพลศึกษาจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี
16. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์ของกรมสามัญศึกษา 3 ขนาดคือ ขนาดเล็กมีนักเรียนไม่เกิน 499 คน ขนาดกลางมีนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน และขนาดใหญ่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป
17. สถานที่ตั้งของโรงเรียน หมายถึง สถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ประกอบด้วย 5 จังหวัดคือ จังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร